

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 16/2017-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. januára 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Pádejom, Advokátska kancelária, Krížna 336/2, Považská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu podľa čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 33 ods. 2 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach z 29. júna 1967 a nariadením (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016 a oznámením Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie personálnych a sociálnych činností a osobného úradu odboru sociálneho zabezpečenia č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu podľa čl. 39 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ústavy, čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 33 ods. 2 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach z 29. júna 1967 (ďalej len „dohovor o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach“) a nariadením (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „nariadenie o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016 a oznámením Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie personálnych a sociálnych činností a osobného úradu odboru sociálneho zabezpečenia (ďalej len „ministerstvo vnútra“) č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. 12Sd/185/2014-87 zo dňa 26.03.2015, Rozsudkom NS SR č. 10So/76/2015 zo dňa 22. júna 2016 porušené bolo.

2. Oznámenie MV SR SPOU-OSZ-32 451-022/2016/VE nebolo v súlade s Ústavou SR čl. 2 ods. 2, 12, 39, a v rozpore s Dohovorom č. 128, čl. 33 ods. 2, Nariadením (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004.

3. *Ústavný súd vracia vec na ďalšie konanie NS SR aby tento vo vzťahu k príslušným štátnym orgánom SR uplatnil Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004, Dohovor č. 128, čl. 33 ods. 2, Ústavu SR v zmysle ktorých je odporkyňa v žiadosti o dávku v starobe povinná rozhodnúť o započítaní dôb I. kategórie funkcií a civilných zamestnaní. Po zistení tzv. teoretickej sumy starobného dôchodku rozhodnúť tak o výške dávky v starobe v zmysle čl. 33 ods. 2, Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach a súvisiacich právnych noriem.*

5. *Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.*“

2. Ako vyplynulo zo sťažnosti sťažovateľa a k nej pripojených príloh, sťažovateľ sa ako navrhovateľ proti Sociálnej poisťovni ako odporkyňi (ďalej len „odporkyňa“) domáhal na krajskom súde v konaní sp. zn. 12 Sd 185/2014 opravným prostriedkom preskúmania zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. 431 113 7190 0 z 19. júna 2014 (ďalej aj „rozhodnutie odporkyne“), ktorá týmto rozhodnutím podľa § 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) a § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietla jeho žiadosť z 18. septembra 2013, ktorou si od 13. novembra 1998 uplatnil nárok na starobný dôchodok. Odporkyňa mala za preukázané, že sťažovateľovi bol priznaný príspevok za službu podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (jeho poberateľom bol sťažovateľ od 1. januára 1998), ktorý bol podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“) prekvalifikovaný na výsluhový dôchodok, ako aj to, že služobný pomer sťažovateľa po vykonaní vojenskej základnej služby (od 1. augusta 1962 do 29. septembra 1964) trval od 15. novembra 1964 do 31. decembra 1997 (zaradené do I. kategórie funkcií). Nárok na starobný dôchodok sťažovateľovi vznikol podľa § 132 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení 13. novembra 1998, t. j. pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 328/2002 Z. z. Na základe tejto situácie odporkyňa dospela k záveru, že nie je príslušná na rozhodnutie o starobnom dôchodku sťažovateľa, pretože v konaniach

o nárokoch na dávky a ich výplatu z dôchodkového zabezpečenia, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004 a o ktorých do tohto dňa nebolo rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 (§ 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení) a podľa § 142 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení o dávke dôchodkového zabezpečenia, na ktorú vznikol nárok podľa zákona o sociálnom zabezpečení, rozhoduje ministerstvo vnútra. Nárok sťažovateľovi nevznikol podľa zákona o sociálnom poistení ani s prihliadnutím na ustanovenie § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, pretože sťažovateľ nesplnil podmienku nepretržitého trvania zamestnania od vzniku nároku na starobný dôchodok do 31. decembra 2003. Keďže sťažovateľ splnil podmienky nároku na starobný dôchodok pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 328/2002 Z. z. (pred 1. júlom 2002), s poukazom na právny názor najvyššieho súdu vyslovený v rozsudku sp. zn. 9 So 103/2011 z 26. septembra 2012 príslušnosť rozhodnúť o nároku sťažovateľa je daná ministerstvu vnútra. Krajský súd rozsudkom č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015 napadnuté rozhodnutie odporkyne potvrdil. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie.

3. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016 rozsudok krajského súdu č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015 zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne č. 431 113 7190 0 z 19. júna 2014 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Konštatoval, že z dôvodu nedostatku právomoci odporkyne rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa je odporkyňa povinná postúpiť žiadosť sťažovateľa na rozhodnutie príslušnému orgánu, ktorým je ministerstvo vnútra. Tento právny záver odôvodnil najvyšší súd takto:

„Odporkyňa ako aj súd prvého stupňa dôvodne považovali za právne významnú skutočnosť pri posudzovaní nároku navrhovateľa na starobný dôchodok, že navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a že nárok na starobný dôchodok mu vznikol podľa právnych predpisov účinných pred 1. januárom 2003 a preto v zmysle § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nie je daná príslušnosť Sociálnej poisťovne rozhodnúť o jeho žiadosti o priznanie starobného dôchodku k 13. 11. 1998. (...) Z uvedeného je zrejmé, že nárok navrhovateľa na starobný dôchodok vznikol v čase, kedy sa na vzniknuté nároky vzťahovala V. časť zákona sociálnom zabezpečení. Žiadny právny predpis nestanovil zánik nároku na dávky dôchodkového

zabezpečenia podľa V. časti zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, ktoré neboli doteraz uplatnené. Právo na dávky dôchodkového zabezpečenia, na ktoré už raz vznikol nárok podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov sa podľa § 1 a § 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov nezaniká uplynutím času.

Podľa ust. 142 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení o dávkach dôchodkového zabezpečenia príslušníka Policajného zboru rozhoduje odbor sociálneho zabezpečenia MV SR. V skutkovo obdobnej veci najvyšší súd už rozhodoval, napr. rozsudkom sp. zn. 9So/103/2011a 10So/95/2014. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd stotožnil so záverom krajského súdu, že odporkyňa nemá kompetenciu rozhodnúť o žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok a že správne táto kompetencia na rozhodnutie patri príslušnému orgánu v súlade s § 142 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení odbor sociálneho zabezpečenia MV SR.

Vzhľadom na to, že zákon č. 461/2003 Z. z. neupravuje postup odporkyne v prípade, ak nedisponuje právomocou na rozhodnutie, v takom prípade musí odporkyňa postupovať podľa všeobecného predpisu o správnom konaní (§ 20 zákona č. 71/1967 Zb. Správny poriadok) a pretože v predmetnej veci tak nepostupovala, z tohto dôvodu odvolací súd považoval jej rozhodnutie za nesúladne so zákonom a preto podľa § 250ja ods. 3 veta prvá v spojení s § 250i ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. e) O. s. p. rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je odporkyňa viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 5 O. s. p.). Z dôvodu nedostatku právomocí o žiadosti rozhodnúť postúpi žiadosť navrhovateľa v súlade s § 20 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní na rozhodnutie príslušnému orgánu, t. j. odboru sociálneho zabezpečenia MV SR (§ 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb.)“

Rozsudok najvyššieho súdu č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016 nadobudol právoplatnosť 28. júla 2016.

4. Odporkyňa postúpila žiadosť sťažovateľa prípisom č. 431 113 7190 0 z 12. septembra 2016 ministerstvu vnútra.

5. Ministerstvo vnútra doručilo sťažovateľovi oznámenie č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016, v ktorom konštatovalo, že sťažovateľovi patrí iba

výsluhový dôchodok (môže mu byť priznaná a vyplácaná iba jedna dávka a nevyužil možnosť voľby medzi starobným dôchodkom a výsluhovým dôchodkom) a vyslovilo názor, že pre sťažovateľa je výhodnejšie poberanie príspevku, ktorý je od 1. júla 2002 výsluhovým dôchodkom, ako prípadné priznanie a poberanie starobného dôchodku. V oznámení č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 ministerstvo vnútra okrem iného poukázalo na to, že *„nadobudnutím účinnosti zákona č. 328/2002 Z. z. je komplexne riešená problematika sociálneho zabezpečenia občanov, ktorí vykonávali a vykonávajú štátnu službu v Policajnom zbore“*, pričom *„z ustanovenia § 121 ods. 2 zákona č. 410/1991 Zb. účinného v čase splnenia podmienky dovŕšenia fyzického veku pre nárok na starobný dôchodok vyplýva, že pri súbehu nároku na príspevok s nárokom na starobný dôchodok(...) podľa predpisov o sociálnom zabezpečení patrí oprávnenému podľa jeho voľby buď príspevok alebo dôchodok. Pre výpočet výšky starobného dôchodku sa zohľadňovala nielen doba trvania služobného pomeru a výkonu základnej vojenskej služby, ale aj doba tzv. civilného zamestnania.“*. Ministerstvo vnútra ďalej konštatovalo, že vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ v čase splnenia podmienky nároku na starobný dôchodok o tento nepožiadaval, pričom *„pri súbehu nároku na príspevok a na starobný dôchodok patrí oprávnenému podľa jeho voľby buď príspevok alebo starobný dôchodok, ako aj s poukázaním na možnú maximálnu výmeru starobného dôchodku, ktorá bola ku dňu 13. 11. 1998 stanovená vo výške 6.718.- Sk mesačne“*, patrí sťažovateľovi naďalej príspevok za službu, ktorý sa k 1. júlu 2002 stal výsluhovým dôchodkom podľa § 124 ods. 3 písm. d) zákona č. 328/2002 Z. z., pretože *„ak policajt, ktorého služobný pomer skončil a po jeho skončení mu bol priznaný príspevok za službu a následne splnil podmienky nároku na starobný dôchodok mal možnosť voľby, tzn. mohla mu byť priznaná a vyplácaná iba jedna dávka, a to buď starobný dôchodok alebo príspevok (nemohol a ani nemôže poberať obidve dávky)“*. V závere oznámenia ministerstvo vnútra uviedlo, že *„posúdilo i možnosť zvýšenia dôchodku podľa § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť od 01. 01. 2004.(...)“*, avšak s ohľadom na to, že zo žiadosti o dôchodok postúpenej odporkyňou vyplýva, že sťažovateľ po 31. decembri 2001 už nepracoval, to *„znamená, že nebol ani dôchodkovo poistený na účel možného zvýšenia poberanej dávky podľa § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z.“*, nemôže byť sťažovateľovi výsluhový dôchodok

ani zvýšený. Oznámenie ministerstva vnútra č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 bolo sťažovateľovi doručené 11. októbra 2016.

6. Sťažovateľ listom zo 17. októbra 2016 adresovaným ministerstvu vnútra vyjadril svoj nesúhlas s obsahom oznámenia č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016. Poukázal okrem iného na to, že ak ministerstvo vnútra v tomto oznámení uvádza, že *„pre výpočet výšky starobného dôchodku sa zohľadňovala nielen doba trvania služobného pomeru a výkonu základnej vojenskej služby, ale aj doba tzv. civilného zamestnania“*, tento názor je neodôvodnený, pretože pokiaľ sťažovateľovi bol priznaný príspevok za službu, tento sa nevymeriava so zohľadnením zápočtu civilného povolania ani zvýhodnenia I. kategórie funkcií (§ 59 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov). Sťažovateľ požiadal zároveň ministerstvo vnútra o vydanie rozhodnutia o jeho žiadosti, ktorá bola ministerstvu vnútra postúpená v zmysle rozsudku najvyššieho súdu č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016.

7. Sťažovateľ sťažnosť doručení ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu podľa čl. 39 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 33 ods. 2 dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach rozsudkom krajského súdu č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015, rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016 a oznámením ministerstva vnútra č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 odôvodnil tým, že štátne orgány neprerokovali jeho záležitosť nezávisle a nestranne, ich rozhodovacia činnosť je nepresvedčivá, vytvára pre právny štát nežiaduci stav právnej neistoty. Poukázal na to, že do poistného systému prispieval 43 rokov a v celom priebehu konania žiadal iba primerané hmotné zabezpečenie v starobe v podobe zohľadnenia nároku na dávku z I. zvýhodnenej kategórie funkcií a za odvody odvádzané počas civilných zamestnaní v III. kategórii funkcií, pretože tieto neboli zohľadnené pri príspevku za službu (výsluhovom dôchodku). Ako vyplýva zo sťažnosti, sťažovateľ

považuje oznámenie ministerstva vnútra č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 za „konečné opatrenie orgánu verejnej správy“ v jeho veci, ktorým bolo „konanie vo veci priznania dôchodkovej dávky ukončené“. Sťažovateľ poukázal i na to, že skoršie zamietavé rozhodnutie odporkyne č. 431 113 7190 0 z 5. novembra 2013 bolo zrušené rozsudkom krajského súdu č. k. 15 Sd 315/2013-50 z 3. marca 2014 a vec bola odporkyni vrátená na ďalšie konanie, pričom krajský súd konštatoval, že „podstatou problému v posudzovanej veci, je okolnosť, že je nutné a potrebné skúmať podmienky splnenia poistenia navrhovateľa nie len v osobitnom, ale aj všeobecnom systéme spôsobom, aby sa nevytvárala diskriminácia poistencov osobitného systému. Za tým účelom je nutné vypočítať teoretickú výšku dôchodku navrhovateľa, ktorá by patrila vtedy, ak by všetky doby poistenia získal vo všeobecnom systéme. (...) Odporkyňa má teda povinnosť vykonať výpočet dôchodku s prihliadnutím na dobu poistenia v osobitnom poistnom systéme a dôchodok navrhovateľovi priznať vo výške zodpovedajúcej rozsahu poistenia vo všeobecnom systéme.“. Krajský súd pri rozhodovaní o opravnom prostriedku sťažovateľa proti rozhodnutiu odporkyne č. 431 113 7190 0 z 19. júna 2014 v konaní sp. zn. 12 Sd 185/2014 dospel k diametrálne odlišnému záveru, čo je objektívne neutržateľné a ústavne neakceptovateľné. K porušeniu práva sťažovateľa na zákonného sudcu došlo tým, že v opakovanom odvolacom konaní bola vec na krajskom súde pridelená inému sudcovi, pričom s ohľadom na to, že ide iba o pokračovanie pôvodného konania, mala byť pridelená sudcovi, ktorý konal a rozhodoval vo veci sp. zn. 15 Sd 315/2013. Krajský súd i najvyšší súd vo veci nesprávne aplikovali jednoduché právo, postupovali v rozpore so skoršími rozhodnutiami najvyššieho súdu (napr. rozsudok sp. zn. 9 So 157/2014), ale i s nariadením o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia. Vo vzťahu k oznámeniu ministerstva vnútra č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 sťažovateľ v sťažnosti poukázal najmä na to, že ide o oznámenie, a nie o rozhodnutie napriek obsahu rozsudku č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016. Pokiaľ sa v oznámení uvádza, že pre výpočet výšky starobného dôchodku sa zohľadňovala nielen doba trvania služobného pomeru a výkon základnej služby, ale aj doba tzv. civilného zamestnania, takéto tvrdenie je zavádzajúce. Je to tak preto, že sťažovateľovi bol priznaný v čase ukončenia služobného pomeru príspevok za službu, preto ministerstvo vnútra nemohlo začleniť civilné povolania a ani zvýhodnenú I. kategóriu funkcií (zápočet civilného

povolania ani zvýhodnenie I. kategórie funkcií nebol zadefinovaný v právnom predpise, na základe ktorého bol príspevok za službu priznaný). Keďže sťažovateľovi nebolo doručené ministerstvom vnútra rozhodnutie (ale iba oznámenie), nemal možnosť podať voči nemu odvolanie – opravný prostriedok, čím bol ukrátený na svojich právach.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

10. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Sťažovateľ namietal v sťažnosti porušenie týchto svojich základných práv:

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 12 ods. 3 ústavy každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti. Zakazuje sa akékoľvek ovplyvňovanie tohto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodňovaniu.

Podľa čl. 12 ods. 4 ústavy nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Podľa čl. 39 ods. 2 ústavy každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok.

Podľa čl. 39 ods. 3 ústavy podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 33 ods. 2 dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

13. Ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľa, k porušeniu týchto základných práv malo dôjsť jednak rozsudkom krajského súdu č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015, jednak rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016, ako aj oznámením ministerstva vnútra č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016.

14. Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti rozsudku krajského súdu č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015.

15. Ako vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, toto ustanovenie zakotvuje princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

16. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015 bolo prípustné odvolanie (ktoré sťažovateľ i podal) a na jeho základe odvolací súd bol oprávnený, ale aj povinný poskytnúť základným právam alebo slobodám

sťažovateľa ochranu v prípade zistenia, že krajský súd svojím postupom alebo rozhodnutím do nich zasiahol. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

17. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

18. Ďalej sa ústavný súd zaoberal časťou sťažnosti smerujúcou proti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016.

19. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

20. Rozsudok najvyššieho súdu č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016 nadobudol právoplatnosť 28. júla 2016. Pokiaľ sťažovateľ doručil sťažnosť ústavnému súde 18. novembra 2016, podal ju po uplynutí lehoty dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, proti ktorému sťažnosť smeruje.

21. Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016 podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorenú.

22. Ostalo tak preskúmať splnenie podmienok podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo vzťahu k časti sťažnosti smerujúcej proti oznámeniu ministerstva vnútra č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016.

23. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu

jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

24. Ako vyplýva z rozsudku najvyššieho súdu č. k. 10 So 76/2015-133 z 22. júna 2016, týmto rozsudkom bol rozsudok krajského súdu č. k. 12 Sd 185/2014-87 z 26. marca 2015 zmenený tak, že rozhodnutie odporkyne č. 431 113 7190 0 z 19. júna 2014 najvyšší súd zrušil a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie s tým, že odporkyňa je povinná postúpiť žiadosť sťažovateľa z 18. septembra 2013, ktorou si uplatnil nárok na starobný dôchodok od 13. novembra 1998 v súlade s § 20 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov na rozhodnutie príslušnému orgánu, ktorým je ministerstvo vnútra. Odporkyňa takto postupovala, avšak zo sťažnosti sťažovateľa a z jej príloh je zrejmé, že sťažovateľovi bolo dosiaľ doručené ministerstvom vnútra iba oznámenie č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016.

25. Ako vyplýva zo sťažnosti, sťažovateľ toto oznámenie nepovažuje za rozhodnutie o jeho žiadosti, ktorou si uplatnil nárok na starobný dôchodok, a listom zo 17. októbra 2016 adresovaným ministerstvu vnútra vyjadril svoj nesúhlas s obsahom oznámenia č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 a požiadal o vydanie rozhodnutia o jeho žiadosti. Na druhej strane sťažovateľ považuje oznámenie ministerstva vnútra č. SPOU OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 za „*konečné opatrenie orgánu verejnej správy*“ v jeho veci, ktorým bolo „*konanie vo veci priznania dôchodkovej dávky ukončené*“.

26. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd, ktoré mali byť porušené oznámením ministerstva vnútra č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016, účinne poskytuje a na ktorých použitie bol sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

27. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ktorý v tretej časti upravuje ako prostriedok ochrany subjektívnych práv proti rozhodnutiam

alebo opatreniam orgánov verejnej správy správnu žalobu (§ 177 – § 198), resp. správnu žalobu v sociálnych veciach (§ 199 – § 205), prípadne v štvrtej časti konanie o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy (§ 242 – § 251) a konanie o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy (§ 252 – § 263).

28. Ústavný súd ako nezávislý orgán ochrany ústavnosti nemôže nahrádzať svojou rozhodovacou činnosťou rozhodnutia všeobecných súdov vrátane súdov v správnom súdnom konaní. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

29. Ústavný súd môže výnimočne meritórne preskúmať sťažnosť aj v prípade nesplnenia podmienok ustanovených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, avšak iba v prípadoch uvedených v § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Vzhľadom na to, že sťažovateľ v sťažnosti netvrdil, a teda ani nepreukázal existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, neostalo než sťažnosť aj v časti smerujúcej proti oznámeniu ministerstva vnútra č. SPOU-OSZ-32 451-022/2016-VE z 5. októbra 2016 odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

30. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2017